

Mozart met foto's

Carl De Keyzer kan méér dan andere fotografen. Hij is tegelijk virtuoos en vanzelfsprekend. Door Johan De Vos

Op een ordinaire plek (bijvoorbeeld het kantoor van een verzekeringsmaatschappij, of een feestzaal voor bejaarden) kan De Keyzer een tafereel zo indrukwekkend fotograferen dat de kijker zijn ogen niet kan geloven. Alles op de foto lijkt gewoon, met gewone mensen in beeld, scherp en herkenbaar, maar het geheel van de foto is bevreemdend. Om nooit meer te vergeten.

Carl De Keyzer gebruikt niet eens de grote middelen, hij vertekent het beeld niet, dwingt zijn modellen niet tot extravagante poses, zoekt geen sensationele plaatsen, koketteert niet met scherpte-on scherpte of grote contrasten. Nee, veeleer omgekeerd: hij laat de dingen zoals ze zijn. Hij komt dichtbij en verlicht vaak zijn onderwerp met een stevige flits. Niet altijd, wel vaak. In feite gebruikt hij geen vaste trucs, het lijkt allemaal erg simpel, alsof hij het moeiteloos kan. Toch wordt hij gewaardeerd als een van 's werelds belangrijkste fotografen. Hij is lid van het legendarische fotografencollectief Magnum dat vermaarde fotografen verenigt. Tijdens een tentoonstelling onlangs in de Brusselse Botanique zagen we zijn werk tussen dat van zijn illustere collega's. En zelfs dán is er geen twijfel mogelijk: De Keyzer kan méér dan andere fotografen, zijn foto's zijn scherp in meer betekenissen van het woord, op de rand van het lelijke, niet echt poëtisch, enigszins overrealistisch. Bijna surrealistisch.

CARL DE KEYZER
 Rubriek 700.
 Zondag 21 januari
 22.25 - Canvas

Maar het is niet vanzelf gekomen. De Keyzer werkt hard, reist voortdurend en besteedt de grootste aandacht aan de kwaliteit. Hij is wakker. Eigenlijk kennen we niet eens zoveel foto's van hem. Bijvoorbeeld: hij reist tien keer naar de voormalige Sovjet-Unie en in het boek dat hij dan maakt, tellen we 75 foto's over dat land. Maakt hij dan maar 7,5 foto's per reis? Hoeveel opnamen maakt hij? Op welke basis selecteert hij zijn foto's? Wat gebeurt er met de andere negatieven? Als ik het hem op de man af vraag, gaat hij het antwoord lachend uit de weg. Niemand krijgt méér foto's te zien. De Keyzer kiest, hij doet het zelfverzekerd en ondubbelzinnig. Deze foto, en geen andere.

De foto's die hij aan het einde van de jaren '80 in de USSR maakte, beschouw ik nog altijd als zijn meest typische werk. Het verscheen in een prachtig gedrukt boek, dat mede aan de basis lag van zijn internationale erkenning. Het kon niet anders. Het was van een nog maar zelden geziene kwaliteit. In dat boek stond ook een aantal panoramische foto's. Op uitflappende bladen zagen we dan een langwerpig beeld met horizontale taferelen. Mensen van links naar rechts en van rechts naar links, mensen naast en boven elkaar. De Keyzer toont een genuanceerde visie, geen extreme armoede of sensatie, maar verhalen over hoe de mensen zich tot elkaar verhouden, een beetje koddig eigenlijk, potsierlijk, om te lachen haast. Zijn eerste boek, *Oogspanning*, verscheen in 1984. De Keyzer

(Kortrijk, 1958) was toen de jonge ambitieuze fotograaf, afgestuurd aan de koninklijke academie van Gent en medestichter van de fameuze fotogalerie XYZ aan de Brabanddam in Gent (de seksbioscoop naast de deur flikkerde in grote letters ABC, vandaar...). Deze fotogalerie hield hij met onder anderen Dirk Braeckman, en ze bracht de meest schitterende foto's naar Gent. Op die manier kwamen de galeriehouders in contact met vermaarde fotografen en legden ze ook voor zichzelf de lat hoog. In het eerste boek kon men al de kwaliteit van dat werk detecteren, maar het boek was goedkoop (in eigen beheer) uitgegeven, het begin van een jongensdroom. Het eerste belangrijke boek heette *India*. De Keyzer reisde vele keren naar dat land en de uitgeverij Focus maakte met de foto's een groot, mooi boek. Elke foto werd zowat een klassieker. In India speelde hij met de tijd. In de bewegingen van de mensen zocht hij het scherpe middelpunt. Zijn toestel maakte een lange belichtingstijd en midden in die tijd schoot hij met de flits een scherp moment. Zo werd de achtergrond vaak vaag en bewogen en zagen we daarin scherp en helder de gestolde beweging van een mens. Dat was spannend en mooi om te zien, maar het bleef een trucje. Voor het boek over de USSR deed hij dat niet meer. Daarna volgden het boek over de godsdiensten in de Verenigde Staten (*God inc.*, 1992), dat over Oost-Europa na de val van de muur (*East of Eden*, 1996) en tenslotte een boek over de reis van Keizer

Karel door Europa (*Evropa*, 2000). Elk van die boeken vormt een mijlpaal in het fotografisch werk van De Keyzer en er is een evolutie, we zien het, maar het is niet zomaar onder woorden te brengen. Het heeft te maken met de benadering, ik ervaar dat de foto's minder op zichzelf staan in de zin van 'kijk eens wat een mooie foto' maar dat ze meer en meer deel uitmaken van een globale visie: 'kijk eens wat een wereld'. Vooral in *Evropa* levert de ondertussen ervaren, belezen en bereisde fotograaf kritiek op dit stramme werelddeel. De Keyzer ontpopt zich dan als een jonge intellectueel, die met zijn foto's een genuanceerde en toch concrete visie heeft. De dingen die hij toont, zijn niet alleen de dingen die hij toont, deze foto's staan voor méér. Maar De Keyzer maakt ook foto's in opdracht, hij fotografeert voor veel publicaties en tentoonstellingen en tussendoor werkt hij aan de reeks *historische taferelen*, reuzengrote kleurenfoto's. Ze zijn bijvoorbeeld gemaakt in de buurt van de macht (bij de installatie van Clinton, bij de kruisweg van de paus, in Euro Disney). Het gaat telkens maar om één foto, die uitstijgt boven het anekdotische. Een ordinaar gebeuren (waar de beroemde personen niet op te zien zijn) dat de allure krijgt van een tijdoverschrijvend beeld. Deze reeks zal nooit af zijn. De Keyzer maakt deze foto's niet in opdracht, maar gewoon omdat hij het niet kan laten, het is een heerlijke reeks. Op dit moment hangt er één van op het formaat 8 bij 10 meter, als doek voor een gebouw-in-verbouwing aan de Kouter in Gent. ●

